

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

Nr 13 • 12. august 2008

TEATAJA

Eesti Kaubandus-Tööstuskoja häälekandja, asutatud 1925. aastal

EESTI KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA

2008/2009 ÄRIHOOAJA AVAMINE

TOIMUB 30. AUGUSTIL KELL 12–16 TALLINNA LOOMAAIAS

Võta pere kaasa
ja veeta kaunis
päev meiega!

Lisainfo ja koostöösoovid:

Piret Salmistu

Tel: 604 0060

E-post: piret@koda.ee

www.koda.ee

Koostööpartner:

Toetajad:

SILBERAUTO

Reval Hotels

FIRMAKIN

A. La. Co.

MÄRKE
TOM

Premia

ILOPRINT

IGA LIIGE LOEB!

WWW.KODA.EE

Inglise keele kursused

Aeg: 1. september – 19. detsember 2008

hommikuti, õhtuti, nädalavahetustel

Koht: Sütiste tee 21, Tallinn

Vene, prantsuse, hispaania keele kursused

Aeg: 8. september – 19. detsember 2008

Koht: Sütiste tee 21, Tallinn

Kursused firmades Individuaaltunnid firmajuhtidele jt.

Meie kursustel õpetatakse tööalast keelt.

Info tel. 6 521 488, 5 101 613, 5 227 493

E-mail: emikeelekeskus@antnet.ee

Koolitusluba HTM 4533

Loe ka meie kodulehekülge www.emikeelekeskus.ee

Alustada pole kunagi liiga hilja!

SISUKORD

Juhtkiri	
Äriviisidil Ukrainas	4
Seadusandlus	
Saneerimisest ja maksukorralduse seaduse kavandatavast muutmisest	6
Mida arvasid meie liikmed Euroopa lepinguõiguse vajalikkusest?	8
Seadusemuudatused laiendaksid hankija mõistet eraõiguslike isikute arvelt	9
Võitlus eksitavate kataloogipetturitega	11
Euroopa Liit	
Enterprise Europe – Sinu ettevõtlustugi Euroopas	12
Ettevõtluse toetusmeetmed vastu sügist	14
Innovatsioon	
Kuidas suurendada ettevõtte tootlikkust?	15
Etikett	
Kombed, protokoll ja etikett	16
Rahvusvahelised üritused	18
Riigihanketeated • Koostööpakkumised	20
Juubilarid	21

KALENDER

21. ja 28. aug	Koolitussari „Ettevõtluse eduks“ Tallinnas Tiia Randma • Tel: 604 0065 • E-post: tiia@koda.ee
30. august	Ärihooaja 2008/2009 avamine Tallinna loomaaias Moonika Kukk • Tel: 604 0060 • E-post: moonika@koda.ee
13.–16. sept	Prantsuse äridelegatsioon Kaubanduskojas Liina Pello • Tel: 604 0091 • E-post: liina.pello@koda.ee
16.–18. sept	Äriviit Vilniusesse ja Kaunasesse Viive Raid • Tel: 604 0080 • E-post: viive@koda.ee
3.–7. nov	Äriviit Valgevenesse Viive Raid • Tel: 604 0080 • E-post: viive@koda.ee
11.–14. nov	Allhankemess Elmia Subcontractor Jönköpingis Liis Liivoja • Tel: 604 0081 • E-post: liis@koda.ee
20.–21. nov	Ökoturismi valdkonna kontaktkohtumised Shanghais Liis Liivoja • Tel: 604 0081 • E-post: liis@koda.ee

Tähelepanu!

Kaubanduskoja telefoninumbri on muutunud!

KAUBANDUSKODA

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda • Toom-Kooli 17, 10130 Tallinn
Tel: 604 0060 • Faks: 604 0061 • E-post: koda@koda.ee • www.koda.ee

Teenuste osakond	Tel: 604 0077 • konsultatsioon • päritolusertificaadid • ATA-Carnet • tollikonsultatsioonid Tel: 604 0080 • äridelegatsioonid • messid • kontaktpäevad Tel: 604 0081 • Kölni messid • Tel: 604 0082 • Stockholmi messid Tel: 604 0082 • koostööpakkumised • raamatukogu
Politiikakujundamise- ja õigusosakond	Tel: 604 0060 • konsultatsioon • majanduspoliitiline tegevus
Turundus- ja liikmesuhete osakond	Tel: 604 0089 • liikmeks astumine • liikmesuhted • avalikud suhted • Tel: 604 0085 Teataja toimetis • toimetaja Kadri Liimal • Tel: 523 6146 • E-post: kadri@koda.ee
Raamatupidamine	Tel: 604 0067
Kaubanduskoja Tartu esindus	Pikk tn 14, 51013 Tartu • Tel: 744 2196
Kaubanduskoja Pärnu esindus	Ringi 35, 80010 Pärnu • Tel: 443 0989
Kaubanduskoja Kuressaare esindus	Tallinna 16, 93811 Kuressaare • Tel: 452 4757
Kaubanduskoja Jõhvi esindus	Pargi 27-203, 41537 Jõhvi • Tel: 337 4950

TOOMAS KUUDA
Pärnu esinduse juhataja

Äriviisidil Ukrainas

9.-14. juunini korraldas Kaubanduskoda äriviisi Ukrainasse, mille raames oli 22 ettevõtjal võimalus külastada Kiievit ja Krimmi. Kohtumistel Ukraina ja Krimmi Kaubanduskodades ja Eesti Suursaatkonnas Ukrainas said osalenud ülevaate Ukraina arengutest ja sealsest ärikeskkonnast. Lisaks võimaldas visiidi programm külastada mitmeid linnu Krimmi poolsaarel ja tutvuda sealsete vaatamisväärtustega. Visiit sai teoks Ukraina Eesti Suursaatkonna ja EASi Ukraina esinduse kaasabil.

SUURRIIK UKRAINA

Ukraina puhul on tegemist suurriigiga. 46-miljoniline rahvaarv on täpselt sama suur kui Hispaanial. Riigi majanduslikuks ja poliitiliseks keskuseks on ligi 3 miljoni elanikuga pealinn Kiiev. Need arvud ütlevad juba ise, et Ukraina puhul on tegemist suure ja mastaapse turu ning kiiresti kasvava majandusega. Mitmed ärivaldkonnad, mis Eestis juba ammu väljakujunenud, on Ukrainas alles kujunemisjärgus. Eestis omandatud oskused ja kogemused loovad meie ettevõtjatele eelise - hea õnne ja edu korral on võimalik „suurt kala“ püüda ja korralikke kasumimarginaale teenida.

Kuid nagu suurriikide ja -rahvaste puhul ikka, ei toimu muutused kiiresti. Ka Ukrainas on üleminekud sotsialistlikult elukorralduselt ja mõttelaadilt turumajanduslikele ja demokraatlikele põhimõtetele visad toimuma. Viimased 5-7 aastat on Ukraina olnud pidevate poliitiliste ja majanduslike

huvide võitlustandriks. Oranži revolutsiooniga alguse saanud demokratsiseerimisüüdlus on takerdunud tänaseks parteide ja majanduslike huvigruppide omavahelistesse jagelemistesse. Ukrainlased ise nimetavad ennast „maailma kõige demokraatlikumaks riigiks“, sest viimase viiel aastal on igal aastal toimunud mingid valimised. Iseenesest demokraatlik, kuid kindlasti ei ole see aidanud kaasa majandusliku ja poliitilise stabiilsuse kujunemisele.

KONTRASTIDE MAAL

Delegatsiooni vastuvõtul Eesti Suursaatkonnas Ukrainas nimetas Eesti suursaadik Jaan Hein Ukraina hetke seadusandlikku olukorda „aukudega Hollandi juustuks“. Ukrainlased ise on oma hinnangutes veelgi karmimad. Suur osa on riigis varimajandusel, mis kuidagi ei kipu vähenema. Erinevatel hinnangutel ulatub varimajanduse osakaal kuni 60%-ni.

Kõige „kasumlikumaks äriks“ Ukrainas nimetavad ukrainla-

sed poliitikat. Poliitika ja majanduse seotus on ülimalt tugev, ilma „poliitikute“ toetuseta on keeruline suvalist ärilist ettevõtmist ellu viia. Seda alates ehituslubadest ja planeeringutest kuni tööstuste rajamise või erastamiseni.

EASi Ukraina esinduse poolt korraldatud äriforumil esinenud Ukraina endise presidendi Leonid Kutšma nõunik Dmitri Võdrin nimetas oranži revolutsiooni „miljonäride revolutsiooniks miljardäride vastu“. Kõik see räägib sellest, et riigi poliitilist ja majanduslikku elu korraldavad ja valitsevad „perekonnad“ ehk klannid, kelle toetuseta pole võimalik midagi suurt korda saata. Nende omavaheline võimuvõitlus on aga viinud selleni, et kui väike- ja keskettevõttel on Ukrainas jalgu alla saamas, siis suurtööstuste ja infrastruktuuride puhul on ebamäärasust palju. Kõik see mõjutab oluliselt kogu riigi majanduse toimimist ja arengut. Eelkõige tähendab see riigimandi säilitamist või erastamist. Aga kui erastada, siis kuidas ja kellele?

Kodanike jaoks toob taoline valitsemine ja majanduslik arengufaas kaasa kõige lihtsama kihistumise, kus on väga rikkaid ja palju vaeseid inimesi. Kui näiteks Kiievi kesklinnas kohtab Bentley'd ringi sõitmas iga paari minuti järel, siis Krimmi linnades on tänavapilt juba sootuks teine.

HUVITAV PROGRAMM

Visiidi programm oli paljuhaarav ja hästi tasakaalus. Kaks päeva Kiievis ja kolm päeva Krimmis andsid piisava ülevaate Ukraina tänapäevast. Vastuvõtul Eesti Ukraina Suursaatkonnas Kiievis sai kohalolnud Ukrainas tegutsevate eestlastest ettevõtjate kogemuste kaudu realistliku ja praktilise pildi kõigist Ukrainas ettevõtlusega seotud röömudest ja muredest.

Oleks vale jätta siinkohal mainimata, et sageli tähendavad ametnikega seotud toimingud „määrimist“ ehk altkäemaksu andmist. Vastasel juhul liiguvad toimingud aeglaselt või üldse mitte.

Arco Vara juhatuse esimehe kohusetäitja Aare Tammemäe kohtumisel potentsiaalsete partneritega Ukraina Kaubanduskojas Kiievis.

Kohtumistel Ukraina Kaubanduskojas Kiievis ja Krimmi Kaubanduskojas Simferopolis, olid eesti ettevõtjatele oragniseeritud kahepoolsed kohtumised kohalike ettevõtjatega. Huvi meie vastu oli igati olemas, iga ettevõtjat külastas vähemalt paar-kolm kohalikku huvitatud partnerit. Paljud loodud kontaktid olid sellised, mille jätkudes võib tõsisema koostööni ja tulemuseni välja jõuda.

Kohtumistest võib järeldada, et eestlastega tahetakse äri teha ja usaldusväärsus meie vastu on kõrge. Küll võivad takistusteks

Eestlastega tahetakse äri teha ja usaldusväärsus meie vastu on kõrge.

saada sealse suure turu tõttu mahtude küsimus, sageli on kohapealseks asjaajamiseks vaja omada Ukraina partnerit või vähemalt usaldusisikut. Samuti on oluline kohalike tavade tundmine ja väike pole ka bürokraatia osakaal, millest jagu saamiseks on vaja sealseid kogemusi.

Põnev ja nostalgiline oli külastada Krimmi linnu Eupatooriat, Sevastopoolit ja Jaltat. Kohtumistel sealsetes linnavalitsustes vaadati eestlaste kui potentsiaalsete investorite poole, kelle kogemustest sealsete piirkondade arendamisel võiks palju abi olla. Seda enam, et mõnedki Eestist pärit investeringud on Musta mere piirkonnas edukaks osutunud. Huvitava ajaloo ja kauni loodusega Ukraina ja Venemaa puhkajate väga konsentreerunud turismi piirkond pakub võimalusi alates sadamate rajamisest, kinnisvara arendamisest, kuni söögikohtade pidamiseni. Huvilistel oli võimalik külastada ka Jaltas asuvat Massandra maa-ilmakuulsat veinitehast ja Vorontsovi lossi.

POSITIIVNE, TURUVALINE, PUHAS

Kindlasti olid visiidi jooksul ülekaalus positiivsed elamused. Ukraina on maa, kuhu tasub tagasi minna ja kui õnnestub, siis ka seal äripartnereid ja sõpru leida. Esiteks, kohalikud inimesed paistsid rahulolevad,

õnnelikud ja vastutulelikud. Ju siis on elatustase ja elukeskkond nii hea, et anda selleks põhjus. Teiseks hakkas linnades silma puhtus ja turvalisus. Kuigi Kiievi peatänaval Hrešatnikul oli õhtuti palju rahvast ja täiesti euroopalikes välikohvikutes käis vilgas elu, ei torganud silma vähemaidki korra-

Ukraina on maa, kuhu tasub tagasi minna ja kui õnnestub, siis ka seal äripartnereid ja sõpru leida.

rikkumisi, mistõttu võis ennast tunda turvalisemalt, kui mõnes paljurahvuselises Lääne-Euroopa suurlinnas. Läbi Kiievi kesklinnas asuva Tarass Sevtšenko nimelise pargi jalutades ei märganud ühtegi purjus ega lärmat inimest, kuigi õlut ja veini müüdi igas nurgapealses kioskis. Üllatav oli hoopis, et parki tulnud inimesed mängisid omavahel malet ja seda pilguga haarates umbes 200 laual.

Sama kehtib Krimmi kuurortpealinna Jalta kohta, kus samuti alkoholimüügi piirangute järele mingit vajadust pole.

Rannapromenaadil müüdi õlut ööpäevaringselt, kusjuures seda veel klaastaras. Sellegipoolest polnud kusagil näha klaasikilde ega muud prügi ega ka tümpsu-vate autode kõrval hängivaid noortekampu.

Tähelepanuväärne on Ukraina köök. Rahvustoidud on maitsvad ja omalaadsed. Kohalikud puu- ja köögiviljad lisavad roogadele naturaalselt värskust. Näiteks Sevastopoli ja Jalta vahelises väikelinnas Balaklavas oli koguni kaks rikkaliku menüü ja huvitava interjööri kalarestorani, millelaolisi Eestis ei olegi.

Tahaksin kutsuda ettevõtjaid üles osalema ka järgmistel Kaubanduskoja poolt korraldatavatel ärivisiitidel. Olen kindel, et pettuda teil ei tule. ☑

Kordaläinud Ukraina visiidi korraldamisse panustasid kõige enam Kaubanduskoja projektijuht Viive Raid, Eesti Ukraina Suursatkonna majandusnõunik Margus Solnson ja EASI esindaja Kiievis Dennis Priimägi. Suur tänu!

REET TEDER
Politiikadirektor

Saneerimisest ja maksukorralduse seaduse kavandatavast muutmisest

Vaatamata suvisele puhkusteperioodile ketras bürokraatiamasin omasoodu. Liikvele paisati päris mitmed olulised eelnõud. Järgnevalt tutvustangi, millega oli tegu ja mida head ja ka muud on varsti oodata.

Kõigepealt ühest täiesti uuest seaduse eelnõust. Selleks on Justiitsministeeriumi poolt koostatud saneerimiseseaduse eelnõu.

SANEERIMINE VÄLDIB ETTEVÕTTE LIKVIDEERIMIST

Saneerimiseseaduse eelnõu on vajalik raskustes olevale, aga mitte veel maksejõuetule ettevõtjale. Saneerimine jätab ettevõtte alles ja aitab raskustest

Saneerimine jätab ettevõtte alles ja aitab raskustest välja tulla. Saneerimist saab rakendada juhtudel, kui ettevõtet on tabanud või tabamas makseraskused, mille ületamine majanduslike abinõude rakendamisel on tõenäoline.

välja tulla. Saneerimist saab rakendada juhtudel, kui ettevõtet on tabanud või tabamas makseraskused, mille ületamine majanduslike abinõude rakendamisel on tõenäoline. Saneerimise kaudu on võimalik saada teatud kaitset võlausal-

dajate nõuete eest ja seeläbi säilitada ettevõtte majanduslik terviklikkus ja toimimine. Sellega välditakse ettevõtte likvideerimist pankrotimenetluse raames, ettevõtte tegevus jätkub ja lõpptulemusena on võimalik rahuldada võlausaldajate nõudeid suuremas ulatuses kui pankroti korral, säilitada töökohti jpm.

SANEERIMISSEADUS REGULEERIB SANEERIMISMENETLUSE LÄBIVIIMIST

Mõningal määral on see menetluslike elementide poolest sarnane pankrotimenetlusele. Saneerimismenetlus saab alguse isikust, kes soovib endale kuuluvat ettevõtet saneerida, kohtule esitatavast avaldusest. Kohus algatab esitatud avalduse alusel saneerimismenetluse, kui on alust arvata, et saneerimise läbiviimine võimaldab ettevõtte muuta taas kasumlikuks. Algamisel määrab kohus saneerimismenetluse, kelle nõudeid saneeritava isiku nõustamine ja tema tegevuse kontrollimine.

Saneerimismenetluse algatamisel määrab kohus ka tähtaja, mille jooksul tuleb esitada kohtule kinnitamiseks saneerimiskava. Saneerimiskavas nähakse ette, milliseid abinõusid tuleb tarvitusele võtta makseraskuste ületamiseks ja kui pika tähtaja jooksul rahuldatakse võlausaldajate nõuded.

Kohus saab kinnitada võlausaldajate poolt hääletamisel vastu võetud või vastuvõtmata saneerimiskava. Võlausaldajate poolt vastuvõtmata saneerimiskava suhtes laseb kohus läbi viia saneerimiskava majandusliku analüüsi. Kinnitatud saneerimiskava hakkab kehtima üksnes nende võlausaldajate suhtes, kelle nõudeid saneerimiskavaga ümber kujundatakse ning kes on saneerimiskava vastuvõtmisel hääletanud.

Saneerimiskava kinnitamise järel hakatakse kava täitma. Täitmist kontrollib saneerimismenetluse juhataja. Menetlus lõpeb, kui kava on kohaselt täidetud.

Kaubanduskoja hinnangul on see seaduse eelnõu ettevõt-

jatele vajalik. Seda eriti praeguses, majanduse kohandumisfaasis. Seetõttu toetame ka selle võimalikult kiiret vastuvõtmist. Sügisel, Riigikogu istungiteperioodi alguses, peaks see jõudma Riigikogusse ja selle vastuvõtmine on siis juba meie seadusandja kättes. Kui ebamõistlikke viivitusi ei tule, saaks seadus jõustuda järgmise aasta alguses.

MAKSUKORRALDUSE SEADUSE (MKS), ÄRISEADUSTIKU JM SEADUSTE MUUTMINE

MKS-i põhiautoriks on Rahandusministeerium ja sellel eelnõul on mitu eesmärki. Üks eesmärkidest tulenes varasemast äriseadustiku muutmisest, mis koondas FIEde registreerimise äriregistrisse. See AS muutmine aga tekitas teatud lünga, mida nüüd MKS muudatustega täidetaksegi.

Eelnõuga viiakse vajalikke regulatsioone sisse nii maksukorralduse seadusesse, äriseadustikku, kogumispensionide seadusesse, loovisikute ja loo-

meliitude seadusesse, ravikindlustuse seadusesse, sotsiaalmaksuseadusesse ja tulumaksuseadusesse. Need muudatused on n-õ tehnilist laadi ja nende osas on ka Kaubanduskoja arvamus toetav. Õigusliku vaakumi ja ebaselguse vältimiseks on meie hinnangul tegemist vajalike muudatustega.

Eelnõuga reguleeritakse detailsemalt rahvusvahelise ametiabi andmise regulatsiooni. Lisaks aga soovitakse eelnõuga sätestada nn eelaresti – anda maksuhaldurile õigus sooritada täitetoiming pärast maksumenetluse alustamist, kuid enne maksuotsuseni jõudmist. Sellele kavandatavale muudatustepanekule aga oleme otsustavalt vastu. Meie arvamus kohaselt ei ole n-õ igaks juhuks vara arestimine õigusriigis kohane. Ka kehtiva MKS kohaselt on võimalik maksu maksja vara arestida maksuhalduri otsuse alusel. Maksu maksja vara aresti seadustamine veel enne võimaliku maksuotsuseni jõudmist, kontrolli teostamise algstaadiumis, ei ole meie hinnangul ei põhjendatud

ega vajalik. Vara aresti näol on tegemist ulatusliku piiranguga, mis meie arvamus kohaselt on pelgalt maksuhalduri kahtlusele tuginedes ebaproportsionaalne. Tegime ettepaneku see säte eelnõust välja jätta.

Lisaks eelnõus sisalduvale tulime välja aga ka uue ettepanekuga MKS ühe paragrahvi (§ 84) täiendamiseks.

Kui tehingu või toimingu sisust ilmneb, et see on tehtud maksudest kõrvalehoidumise eesmärgil, kohaldatakse maksustamisel sellise tehingu või toimingu tingimusi, mis vastavad tehingu või toimingu tegelikule majanduslikule sisule.

MKS § 84 on see veniv alus seaduses, millele tuginedes on maksuhaldur teinud kummalisi maksuotsuseid. MKS § 84 kehtib järgmises sõnastuses: „§ 84. „Maksudest kõrvalehoidumise eesmärgil tehtavad tehingud ja toimingud”. *Kui tehingu või toimingu sisust ilmneb, et see on tehtud maksudest kõrvalehoidumise eesmärgil,*

kohaldatakse maksustamisel sellise tehingu või toimingu tingimusi, mis vastavad tehingu või toimingu tegelikule majanduslikule sisule.”

Paraku, nagu on näidanud viimaste aastate praktika ja pikaajalised kohtuvaidlused, on ühiskonnas ilmnenud teatav lõhe selle vahel, kuidas tõlgendada ja sisustavad seda sätet ühelt poolt ettevõtjad ja kohtupraktika ning teiselt poolt maksuhaldur. Viimane kipub majanduslikku sisu tõlgendamisel poolte tegeliku tahte täiesti kõrvale jätma. Lõpptulemusena on sügavalt arusaamatu, millest lähtub ja mida arvestab maksuhaldur selle sätte sisustamisel. Leidsime, et olukorda aitaks parandada, kui sättesse lisada sõnaselgelt vajadus arvesse võtta aluspõhimõtet, millest tuleb lähtuda tehingute tõlgendamisel – poolte tegelikku tahtet. Tegimegi vastava konkreetse ettepaneku seaduse täiendamiseks. Praegu sõltub Rahandusministeeriumist, kuidas kavatakse eelnõuga edasi liikuda ja millisena see Riigikokku jõuab. **K**

LÜHIDALT

Justiitsministeerium on koostanud täiesi uue saneerimis-seaduse eelnõu, mis reguleerib saneerimismenetluse läbiviimist ja on vajalik raskuses olevale, kuid mitte veel maksejõuetule ettevõttele.

•••

Saneerimismenetluse käigus esitatakse saneerimiskava, kus nähakse ette, milliseid abinõusid tuleb tarvitusele võtta makseraskuste ületamiseks ja kui pika tähtaja jooksul rahuldatakse võlausaldajate nõuded.

•••

Kaubanduskoda toetab saneerimis-seaduse eelnõu kiiret vastuvõtmist, kuna eelnõu on praeguses majanduse kohandamisfaasis ettevõtjatele vajalik.

•••

Rahandusministeeriumi poolt koostatud maksukorralduse seaduse (MKS), äriseadustiku jm seaduste muutmise eelnõuga täidetakse lünk, mis tekkis FIEd e registreerimisel äriregistrisse.

•••

MKS-i eelnõuga reguleeritakse detailsemalt rahvusvahelise ametiabi andmise regulatsiooni. Lisaks aga soovitakse eelnõuga sätestada nn eelaresti – anda maksuhaldurile õigus sooritada täitetoiming pärast maksumenetluse alustamist, kuid enne maksuotsuseni jõudmist, millele Kaubanduskoda aga on vastu. Kaubanduskoda tegi seaduse täiendamiseks ettepaneku, et tehingute tõlgendamisel tuleb lähtuda poolte tegelikust tahtest.

REET TEDER
Politiikadirektor

Mida arvasid meie liikmed Euroopa lepinguõiguse vajalikkusest?

Juuni teises pooles viis Justiitsministeerium koostöös Kaubanduskojaga läbi elektronilise küsitluse Koja eksportivate liikmete hulgas. Suur tänu kõigile vastajatele! Nüüd on vastused käes ja ettevõtjate antud tagasiside põhjal saab Eesti teiste EL riikidega Euroopa ühtse lepinguõiguse väljatöötamise pinnalt julgemalt oma positsiooni – ühtset lepinguõigust on vaja – kaitsta.

Küsitluse tulemused aga olid järgmised: valimisse kuulus 338 ettevõtet, kes puutuvad kokku kaupade või teenuste ekspordiga. Vastused laekusid 41-lt ettevõtelt, mis moodustab 12% valimist.

Enamus ettevõtetest (98%) osales küsitluse läbiviimise hetkel ühel või teisel moel piiriülestes lepingulistest suhetes. Eksporditi pigem EL liikmesriikidesse kui väljapoole liitu (39% ettevõtetest ekspordis üle poole enda toodangust EL liikmesriikidesse, 11% ettevõtetest ekspordis üle poole enda toodangust väljapoole EL piire).

Enne lepingute sõlmimist lepatakse enamasti kohaldatavas õiguses kokku (89% ettevõtetest). Sageli või enamasti kohaldab Eesti õigust 49% ettevõtetest, ja lepingupartneri asukohariigi õigust 46% ettevõtetest, rahvusvahelist õigust kohaldab sageli või enamasti 39% ettevõtetest. 60% ettevõtetest on teinud oma partnerile ettepaneku rakendada lepingute puhul Eesti õigust, 67% nendest, kes on ettepaneku teinud,

on õnnestunud ka Eesti õigust kohaldada.

Sõlmitud lepingute tingimuste üle on tulnud sageli või isegi väga sageli vaielda viiendikul ettevõtetest (22%), kunagi pole vaidlustega kokku puutunud neljandik ettevõttest (24%). Vaidluste puhul on kohtusse pöördunud 12% ettevõtjatest, vaidlusi on lahendatud ühtviisi võrdselt nii Eesti õiguse (21%), lepingupartneri asukohariigi õiguse (24%) kui rahvusvahelise õiguse (21%) alusel.

Pooled kohtuvaidlusi pidanud ettevõtetest (50%) on vaidluste lahendamiseks pöördunud enamasti Eesti kohtute poole, neljandik ettevõtetest (24%) on jätnud kohtusse pöördumata, kuna kohaldub mõne teise riigi õigus. Samasse olukorda sattudes oleks 45% ettevõtetest pöördunud Eesti kohtusse, kui neil oleks selline võimalus olnud. Kohtusse on jäetud sageli pöördumata liigse rahakulu tõttu (46% vastajatest), neljandik vastajatest on kohtusse pöördumist pidanud liiga ajamahukaks (25%) ning vaja-

likke teadmisi on nappinud 17% ettevõtetel.

Piiriüleseid lepinguid sõlmitakse sõltumata sellest, millist õigust õnnestub rakendada – 91% ettevõtetest ei ole jätnud lepingule kohaldatava õiguse pärast lepingut sõlmimata. Juhul, kui ettevõtjal tuleks sõlmida piiriülene leping, siis valikuvabaduse korral eelistaksid ettevõtjad enim ühtse Euroopa lepinguõiguse kohalda-

Neljandik ettevõtjatest sooviks Eesti õiguse kohaldamist. Valikuvõimaluse tekkides ei sooviks ükski ettevõtja teise lepingupoole õiguse kohaldamist.

mist (57%), enam, kui neljandik ettevõtjatest (28%) sooviks aga Eesti õiguse kohaldamist. Valikuvõimaluse tekkides ei sooviks ükski ettevõtja teise lepingupoole õiguse kohaldamist (0% vastanutest otsustaks vabatahtlikult teise lepingupoole õiguse rakendamise kasuks), eelistusi erinevate õiguste kohaldamise suhtes ei olnud 15%-l ettevõtjatest. **K**

Enne lepingute sõlmimist lepatakse enamasti kohaldatavas õiguses kokku (89% ettevõtetest). Sageli või enamasti kohaldab Eesti õigust 49% ettevõtetest, ja lepingupartneri asukohariigi õigust 46% ettevõtetest.

kindlasti kirjeldada riigihangete kavandamise, hankemenetluse ettevalmistamise ja läbiviimise aluseid. Kui eelnõu sellisel kujul seaduseks peaks saama, tuleb hankijatel kindlasti määrata ka isik, kes vastutab riigihanke teostamisel RHSis sätestatud korra ja nõuete järgimise eest.

MUUDATUSED EI ARVESTA ERAÕIGUSLIKEST ISIKUTEST HANKIJATE HUVIDEGA

Sarnaselt hankijate ringi laiendamise kavale, leidsime siinkohalgi, et muudatused ei arvesta piisavalt väiksemate eraõiguslikest isikutest hankijate huvidega, kellele kavandavate kohustuste järgimine ei pruugi kohane olla. Riigihangete teostamise korra koostamise ja kehtestamise nõue peab igal juhul arvestama hankija tegevuse ulatusega ning ei tohi kujuneda kohustuseks omaette. Väiksemate, eriti „muudest eraõiguslikest isikutest“ hankijate puhul on piisav, kui lähtutakse otse riigihangete seaduse regulatsioonist ilma täiendavaid

juhiseid koostamata. RHS sisaldab juba niigi piisavalt juhiseid, kuidas hanget läbi viia ning oleks mõistlik, kui lihtsamad olukorrad ka edaspidi seaduse rakendamisel lahendatud saaksid. Samuti peaks riigihanke teostamise nõuete eest vastutava isiku määramine jääma hankijale vabatahtlikuks. Väiksemate hankijate puhul vastutab hanke korraldamise ja läbiviimise eest ilmselt niigi juriidilise isiku juhatus või asutuse juht isiklikult. Suuremate hankijate ja hangete puhul võib hankija pidada aga juba ise vajalikuks mitme vastutava isiku määramist või hankemeeskonna koostamist ka ühele hankele. Seetõttu oleme arvamusel, et lisatavad sätted pigem suurendavad hankijate halduskoormust, andmata seejuures täiendavat kasu.

UUED VÄÄRTEKOOSSEISUD SOOVITAKSE KEHTESTADA EELNEVA ANALÜÜSITA

Osa eelnõuga kavandatavatest muudatustest puudutab vastutust ja järelevalvet. Kavas on uute väärtekoosseisude

kehtestamine RHS nõuete rikumise puhuks. Iseenesest on ju õige, et rikkumine peab olema karistatav ning karistus peab olema proportsiooniliselt õigusrikkumise raskusega jne. Samas ei saa me nõustuda sellega, et uusi väärtekoosseise soovitakse kehtestada igasuguse eelneva analüüsita. Täiendavate väärtekoosseisude kehtestamise põhjendusena ei saa aktsepteerida ka seletuskirjas sisalduvat väidet nagu ei oleks karistusseadustik rakendatav, sest puuduvad õigusrikkumised, mida kvalifitseerida kuriteona. Viidatud põhjendusest võib järeldada ju hoopis seda, et karistusseadustikus sätestatud kuritekoosseis ja karistus täidavad oma preventiivset eesmärki. Seletuskirjas ei ole samas aga toodud ühtegi viidet sellele nagu oleks riigihankealaste õigusrikkumiste või riigihanke põhimõtete järgimata jätmise oluliselt suurenenud, mis võiks olla omakorda aluseks vastutust reguleerivate sätete muutmiseks ja täiendamiseks. Sellekohase põhjaliku analüüsita ja vajadust hindamata ei ole aga põhjen-

datud uute väärtekoosseisude kehtestamine. Karistuspoliitika peab põhinema sügaval analüüsil ning selles järeleandmisi teha ei tohi. Kui on juba niigi olemas võimalused karistuste rakendamiseks, tuleb neid vajadusel ka kasutada. Põhjus, et karistusi ei suudeta rakendada või puuduvad karistatavad teod, ei saa olla ajendiks uute süütegude väljamõtlemisele.

Vaadeldud riigihangete seaduse muutmise seaduse eelnõu on hetkel nn suure ministriühemitevahelise kooskõlastuste läbinud ja ootab ilmselt puhkusteperioodi lõppu, misjärel otsustatakse, kuidas eelnõuga edasi minna. Kuna ka ministriühemite seas leidis neid, kes eelnõu kooskõlastamata jätsid, jätkub arutelusid ilmselt veel mõnda aega. ☐

Eelnõu ning seletuskirjaga saate tutvuda tavapäraselt Kaubanduskoja veebilehel www.koda.ee/?id=1300.

Koja gallup

Täname kõiki ja palume oma liikmetel ka edaspidi meie küsitlustele aktiivselt vastata Kaubanduskoja kodulehel. Teie vastuste põhjal saame kujundada oma arvamused ja ettepanekud, mille edastame seadusandjale.

Viimasel ajal on ajakirjanduses tutvustatud ideed kehtestada sotsiaalmaksule lagi, s.t piirsumma, millest suurema sotsiaalmaksuga maksustatava tasu puhul võetakse arvestatava sotsiaalmaksusumma aluseks ikka kehtestatud lagi. Näiteks kui kuupalk on 50 000 kr ja lagi 30 000 kr, tuleks sotsiaalmaks arvestada väiksema summa järgi. Seekord soovimegi teada, mida te sellest mõttest arvate ja mis oleks teie hinnangul n-ö laeks sobiv ja mõistlik kuupalga suurus. Kas toetate sotsiaalmaksu arvestamise aluseks olevale kuupalgale "lae" seadmist?

- Jah, arvestuslik „lagi“ võiks olla 25 000 krooni kuus – 30%
- Jah, arvestuslik „lagi“ võiks olla 30 000 krooni kuus – 11%
- Jah, arvestuslik „lagi“ võiks olla 40 000 krooni kuus – 11%
- Jah, arvestuslik „lagi“ võiks olla 50 000 krooni kuus – 4%
- Ei toeta „lae“ kehtestamist – 44%

(Vastajaid 27)

MAIT PALTS

Politiikakujundamise-
ja õigusosakonna jurist

Õitlus eksitavate kataloogipetturitega

Euroopa Parlament näitas hiljuti üles otsustavat initsiatiivi võitlemaks kogu Euroopas nn eksitavate kataloogipetturitega (nt *European City Guide*). Ka Kaubanduskoda peab sellist initsiatiivi vajalikuks ning toetab seda igati.

Arvestades ühtlasi oma liikmetelt saadud tagasisidet, võib öelda, et ka Eestis tegutsevatele ettevõtjatele ei ole sellised kataloogid võõrad ning nii on paljud firmad petturite ohvriks langenud. Kahjuks ei ole pettustele senini nende asukohariikides suudetud veel piiri panna. Loodetavasti on Euroopa Parlamendi algatusest siin abi.

Jutt käib sarnastest pakku- mistest nagu mõned aastad tagasi levima hakanud ja rahvusvaheliselt kurikuulsaks saanud *European City Guide* reklaamid, mis puudutasid miljooneid ettevõtjaid üle Euroopa. Sarnasel põhimõttel tegutsejaid on aga jätkuvalt hulgaliselt.

Tookord leidsid ka Kataloonia ametivõimud, et tegemist oli eksitava reklaamiga ning määrasid kataloogifirmale karistuseks trahvi kolmsada tuhat eurot ning ettevõtlusega tegutsemise keelu üheks aastaks. Paraku sai aga aasta toona mööda ning ettevõtte jätkas tegutsemist samal viisil.

Analoogseid katalooge on aga teisigi: *EU Company Directory*, *Central European Trade Register*, *Euro Business Guide*, *Construct Data (The Fair Guide)*, *Intercable Verlag AG* (viimane on koostanud erinevaid katalooge) jne. Kõigi nendega on püütud võidelda, kuid läbi asukoha muutmise või pärast väikest pausi on enamus neist siiski jälle tegevust alustanud.

Enamuse taoliste kataloogide äriidee seisneb lühidalt öelduna aga selles, et eksitavat reklaami kasutades sõlmitakse

Taoliste kataloogide äriidee seisneb selles, et eksitavat reklaami kasutades sõlmitakse ettevõtjatega automaatselt pikenevad mitmeaastased lepingud, mille alusel viimased kohustuvad esialgu tasuta näiva reklaami ja reklaamkataloogi eest tasuma suuri summasid.

ettevõtjatega automaatselt pikenevad mitmeaastased lepingud, mille alusel viimased kohustuvad esialgu tasuta näiva reklaami ja reklaamkataloogi

eest tasuma suuri summasid. Esialgu on nõutavad summad 1000 euro piires, kuid hiljem üritatakse nõuda veel ka erinevaid viiviseid ja menetlustasusid.

Konkreetsetest Euroopa Parlamendi tegevustest rääkides on viimane hetkel kogumas liikmesriikidest andmeid pettuste ulatuse, kahjude ning õigusliku praktika osas. Tuginedes Kaubanduskoja liikmete käest mitme aasta jooksul saadud infole, edastasime ka meie omapoolsed andmed ja märkused uuringu koostajatele. Vastav analüüs peaks Euroopa Parlamendil valmima septembriks ning loodetavasti minnakse teemaga seejärel kiiresti edasi.

Petturkataloogidega võitlemisel on kahtlemata oluline avalikkuse ning ettevõtjate teadlikkuse tõstmine. Kindlasti on Euroopa parlamendi algatus siingi abiks ning samuti hoiame oma liikmeid teemaga kursis. Pettusele ja väljapressimistele soovitame aga jätkuvalt mitte järele anda. **K**

Petturkataloogidega võitlemisel on kahtlemata oluline avalikkuse ning ettevõtjate teadlikkuse tõstmine.

LEA AASAMAA
Enterprise Europe
koordinaator

Enterprise Europe – Sinu ettevõtlustugi Euroopas

Juba käesoleva aasta algusest pakub Kaubanduskoda erinevaid ettevõtluse toetus-teenuseid varasema Euroinfo keskuse asemel uuenenud ja laienenud meeskonnaga Enterprise Europe nime all.

TAUSTAINFO

Enterprise Europe Network hõlmab endas 600 erinevat ettevõtlust toetavat organisatsiooni 40 riigis, asetsedes peamiselt EL riikides, ent ka Iisraelis, Makedoonias, Šveitsis, Tšiinis, Armeenias. Läbi rääkimised on käimas veel teise ringi pakkumiste osas Hiinast, Venemaalt, USAst jt.

Võrgustiku eesmärk on läbi ettevõtlus-toetusteenuste tõsta ettevõtete konkurentsivõimet ning innovatsiooni edendamise; teenused on suunatud eelkõige VKEle, ent on kasutamiseks ka teistele ettevõtetele, uurimiskeskustele ja ülikoolidele üle Euroopa.

Us ettevõtluse toetusvõrgustik Enterprise Europe loodi kahe varasema võrgustiku baasil:

- 1995. aastal Euroopa Komisjoni poolt loodud Innovatsioonikeskuste võrgustik IRC (*Innovation Relay Centers*), mis toetas innovatsiooni ja rahvusvahelist tehnoloogiaalast koostööd Euroopas;
- 1987. aastal Euroopa Komisjoni poolt loodud Euroinfo keskuste võrgustik (Euro Info Centers) eesmärgiks oli edendada ettevõtlust pakku- des infoteenuseid, partnerotsingu võimalusi, erinevaid koolitusi.

Ettevõtjate paremaks teenindamiseks loodud Enterprise Europe võrgustik ühendab Eestis viis erinevat organisatsiooni ja võimaldab meie poole pöördunud ettevõtjal saada kõik info- ja vajaminevad tugiteenused ühest kohast.

Eesti Kaubandus-Tööstus- koda on Enterprise Europe võrgustiku koordinaatoriks Eestis. Kaubanduskoja ülesanne on partnerotsinguga seotud või-

maluste ja välisurgudele laienemisega soetud tugiteenuste pakkumine (koostööpakkumiste vahendamine, partneriotsinguid huvipakkuvates riikides, äridelegatsioonid, messikülä- tused, sihtturumaade koolitused ja nõustamine, ELi siseturu alastele päringutele vastamine), ELi-i poolt finantseeritud programmide ja projektide kohta info levitamine (koolitused, nõustamine), pakume Eesti ja Euroopa riikide riigihankepakkumiste teavitusteenuseid ning konsultatsiooni, oleme EUR-OPi (Euroopa Ühenduste Ametlike Väljaannete Amet) trükiste ametlik esindaja Eestis ning ICC (Rahvusvaheline Kaubanduskoda) trükiste edasimüüja, korraldame infopäevi ja koolitusi käsitledes Euroopa Liidu ja ettevõtlusega seonduvat temaatikaid, osaleme EL õigusaktide mõju hindamise uuringutes ja EL poliitikakujundamise protsessis.

PARTNERORGANISATSIOONID

Enterprise Europe võrgustiku ülejäänud neli Eesti partnerit pärinevad varasemast innovatsioonivõrgustikust ja

nende ülesanded võrgustiku raames on rahvusvahelist teadmiste- ja tehnoloogiasiiret toetavad ning soodustavad tegevused:

- teadus- ja arendustöö tulemuste levitamine;
- osalemine teadus- ja arendustöö tulemuste levitamise kontaktüritustel;
- kontaktürituste korraldamine;
- õppereiside ja temaatiliste seminaride korraldamine;
- teadus- ja arendusprojektidele rahastuse kaasamine;
- ekspordistrateegiate koostamine ettevõtetele;
- tehnoloogia siire ning teadus- ja arendustöö tulemuste kommertsialiseerimine;
- innovatsioonialase teadlikkuse ja võimekuse tõstmine;
- VKEde innovatsioonivõime ergutamine;
- erinevate innovatsioonialaste partnerlussidemete loomine.

1. Tallinna Tehnoloogiapargi Arendamise Sihtasutus (Technopol), kes pakub suure edutepotsiaaliga teadmishukatele firmadele kvaliteetset ärikeskkonda ja teenu-

seid arenemiseks ja rahvusvahelisele turule sisenemiseks. Tehnopol on loonud ka teadmismahuka ettevõtluse inkubaatori, kus täna tegutseb ligi 30 alustavat firmat. Aastatel 2008-2013 arendab Tehnopol välja kasvusuutlikele asukafirmadele suunatud äriarendus- ja asukohateenused, formeerib kolm ettevõtlusklastrit (IKT ja elektroonika, bio- ja meditsiinitehnoloogia, materjalitehnoloogia), tegeleb infrastruktuuriarendusega. Lisainfo: www.tehnopol.ee.

2. **Tartu Teaduspargi** kui innovatsiooni tugistruktuuri tegevuse eesmärgiks on teadus- ja tehnoloogiamahukate ettevõtete tekke, arendamise ning tegevuse toetamine, pakkudes infrastruktuuri- ja äriarendusteenust Tartu regioonis.

Lisainfo: www.teaduspark.ee.

3. **B.I.A. OÜ** (Baltic Innovation Agency) alustas tegevust 2003. aastal, eesmärgiga pakkuda konsultatsioonitruul terviklikku innovaatiivsetele projektide/ideede juhtimis- ja arendusteenust. B.I.A. pakub rahvusvaheliselt konkurentsivõimelisi arendus-, analüüsi- ja konsultatsiooniteenuseid.

Lisainfo: www.bia.ee.

4. **Invent Baltics OÜ** on uueduslike tehnoloogiapõhiste ideede realiseerimisele spetsialiseerunud konsultatsiooniettevõtte, kes aitab oma klientidel arendada uusi ideid turukõlbliku toote või teenuseni, leida selleks sobivaid koostööpartnereid ning pakkuda tuge arendatud toote/teenuse kommertsialiseerimisel ning uutele turudele sisenemisel.

Lisainfo: www.invent.ee.

STRUKTUURIFONDIDE KODULEHEL NÜÜD UUED OTSINGUÜDIMALUSED

EL struktuurifondide kodulehel www.struktuurifondid.ee on nüüdsest kasutajatele avatud kaks uut infootsingu võimalust: toetuse saajate andmebaas <http://www.struktuurifondid.ee/?id=13841> ning meetmete otsingu <http://www.struktuurifondid.ee/?id=13840>.

Toetuse saajate otsingumootor koondab info kõikidest struktuurivahendite abil ellu viidud projektidest ühtsesse avalikku andmebaasi. Selle eesmärk on pakkuda kasutajale võimalust näha talle huvipakkuvates valdkondades või piirkondades teostatud projekte. Otsingufiltrid võimaldavad infot sorteerida toetuse saaja nime, juriidilise isiku vormi, projekti nime, toetuse suuruse, projekti kestvuse, maakonna, meetme ja toetust andnud fondi järgi.

Meetmete otsingu eesmärk on eelkõige suurendada infootsija kasutajamugavust. Otsingu abil saab struktuuritoetuste infot sorteerida meetmete rakendusüksuse, rakendusasutuse, rakenduskeemi, rakendamise alguse ning sihtgruppide järgi.

Lisainfo: **HELEN OJAMAA** • Rahandusministeerium • Kommunikatsiooniosakond
Tel: 611 3644 • E-post: helen.ojamaa@fin

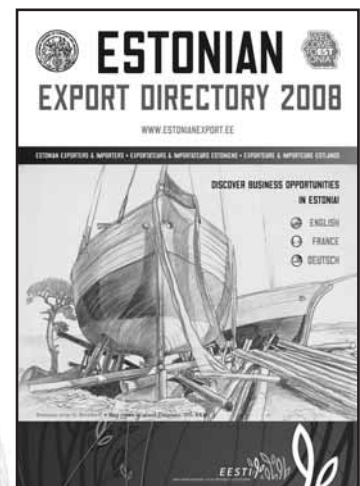
Estonian Export Directory

Juba 13. korda on ilmunud "Estonian Export Directory". See praktiline töövahend sisaldab enam kui 1200 Eesti ettevõtte andmeid, kes soovivad oma kaupu ja teenuseid välisriikidele viia ja mujalt maailmast partnereid leida. Mahukas väljaanne tutvustab Eestit mujal maailmas, sest lisaks ettevõtete kataloogile sisaldab see ka üldinfot Eesti majanduse kohta, statistikat ning huvitavat ja kasulikku materjali neile, kes soovivad Eestis ettevõtlust alustada. Kogu see teave on raamatus inglise, saksa ja prantsuse keeles. Väljaandesse on avapöördumise kirjutanud EV peaminister Andrus Ansip. Väljaanne on kättesaadav ka CD-l ning Internetis www.estonianexport.ee.

Lisainfo väljaande kohta:

Piret Salmistu
Tel: 604 0060 • E-post: piret@koda.ee

Koostööpartner:
InfoAtlas AS • Tel: 626 6988

EESTI

PETER GORNISCHEFF
Teenuste direktor

Ettevõtluse toetusmeetmed vastu sügist

Aprillikuu Teatajas andis poliitikadirektor Reet Teder ülevaate ettevõtluse toetusmeetmetest ja nende avanemise seisust. Praeguseks on paljude meetmete osas toimunud olulisi arenguid. Allpool olevas tabelis on toodud ettevõtluse toetusmeetmete uuenenud ajakava seisuga 28. juuli 2008.

Tuleb silmas pidada, et võrreldes varasema tabeliga on programmide nimistu mõnevõrra muutunud ja võib eeldada, et tulevikus täieneb veelgi. See on tingitud toetuse andjate n-ö poliitilistest ja otsustavuse otsustest teatud programmid kas omavahel liita või hoopis lahku lüüa. Näiteks loomemajanduse valdkonnas on veel palju n-ö lahtisi otsi. Hetkel toetatakse loomemajanduse tegevusi läbi teiste programmide – ühisturunduse või ettevõtlusinkubatsiooni programmi. EASI sõnul on aga plaanis ka täiesti eraldi loomemajanduse programmi koostamine (vt tabelit).

Välismessitoetust on võimalik taotleda ka ühiselt läbi Eesti Kaubandus-Tööstuskoja. Teatud juhtudel on ettevõtjatel kasulik minna välismessidele koos – nii saab optimeerida sõidu- ja administratiivkulusid. Soovijatel palun julgesti Kojaga ühendust võtta.

Ühisturundustoetust polegi võimalik muud moodi taotleda kui läbi ettevõtjate katusorganisatsioonide või ühenduste.

Meede	Rakendusüksus	Meetme eeldatav avamisaeg
Eksporditurunduse toetus	EAS	Avatud
Välismessitoetus	EAS	Avatud
Ühisturunduse toetus	EAS	Avatud
Innovatsiooniklastrite toetamine	EAS	Meetme määrus jõustub hiljemalt 31. augustil 2008. Avatud taotlemine algab eeldatavasti septembris-oktoobris 2008.
Tööstusettevõtete tehnoloogiainvesteeringute toetus	EAS	Meetme määrus jõustub hiljemalt 30. juunil 2008. Avatud taotlemine algab eeldatavasti septembris 2008.
Teadus- ja arendustegevuse projektide toetamine	EAS	Avatud
Tehnoloogiaarenduskeskuste toetamine	EAS	Avatud (jätkatakse seniste projektide toetamist)
SPINNO+ (teadmiste ja tehnoloogia siirde toetamine)	EAS	Meetme määrus jõustus 8. juunil 2008. Avatud taotlemine juba EASI nimekirjas olevatele taotlejatele alates augustist 2008, teistele orienteeruvalt 2009 alates I poolaastast.
Ettevõtlusinkubatsiooni toetamine	EAS	Avaneb septembris-oktoobris 2008
Eesti kui reisisihi tuntuse suurendamise programm	EAS	Avatud
Turismi tootearendustoetus	EAS	Avaneb septembris 2008
Turismi turundustoetus avalikule ja kolmandale sektorile	EAS	Avatud
Turismi turundustoetus ettevõtjale	EAS	Avatud
Loomemajandustoetuse programm jm loomemajandust toetavad tegevused (loomeinkubaatorid jne)	EAS	2008. a II poolaasta
Arendustöötajate ettevõtetesse kaasamise toetus	EAS	Meetme määrus jõustub hiljemalt 30. septembril 2008. Avatud taotlemine algab peale riigiabi loa saamist (eeldatavasti oktoobris 2008).
Ettevõtlus- ja innovatsiooniteadlikkuse programm	EAS	Programm kinnitati 5. veebruaril 2008. Avaneb oktoobris 2008.
Alustavate ettevõtjate stardi- ja kasvutoetus	EAS	Avatud
Ettevõtluslaenu riiklike tagatiste ja kapitalilaenu programm	KredEx	Avatud

EEVA KAUBA

InnoEurope
InnoEstonia juht

Kuidas suurendada ettevõtte tootlikkust?

Tootlikkusest räägitakse juba mõnda aega kui ainsast vahendist, mis aitab ettevõtetel konkurentsivõimeline püsida. Majanduslanguse ajal tuleb tootlikkuse tõstmisele eriti tähelepanu pöörata. Seekordses Innovatsiooniveerus räägib Tauno-Jussi Onoper TJO Konsultatsioonidest, kuidas ettevõttes tootlikkust suurendada.

Mida tuleb jälgida tootearendusprotsessis tootlikkuse suurendamisel?

Kuigi tootearenduse puhul on tegemist loometööga, saab ka nende tegevuste puhul eristada selget protsesside loogikat. Seetõttu saab seda käsitleda efektiivsuse mõttes sarnaselt teiste protsessidega. Tuleb välja selgitada, millised tegevused on otseselt seotud väärtuse lisamisega ning millised mitte. Seejärel tuleb nende protsesside osas, mis väärtust otseselt ei lisa, kavandada asjakohased meetmed. Ühtlasi tuleks endale teadvustada, et ka arenduse jt loometööga seonduvate protsesside juures on hulk erinevaid kadude liike, millest tasuks võimalusel hoiduda.

Millised on tüüpvead tootlikkuse efektiivistamise juures?

Sageli alahinnatakse inimeste mõtteviisi mõju. Püütakse kauget/kõrgelt välja pakkuda juhtide arvates sobivad lahendused. Sellisel juhul jäädaksegi neid lahendusi välja pakkuma. Elu nõuab aga kiiret arengut

ning valmisolekut oma tegevust korrigeerida. Ülevalt korralduste jagamise teel on see suhteliselt vaearikas protsess.

Kuidas kaasata tootlikkuse arendamise protsessi ka tootega seotud töötajad?

Täiskasvanud inimene soovib saada aru, miks midagi tehakse ja kuidas see seonduv tema tegemiste või tegematajätmistega. Sellest tulenevalt on oluline meeskonnaga protsessid, tegemised ja tegematajät-

Meie kogemuste kohaselt on efektiivsuse projekti üheks kõige olulisemaks teguriks inimeste mõtlemise ja mõtteviisi muutmine.

mised ning seonduvad mõjud ja võimalikud kaotused-võidud läbi arutada.

Meie kogemuste kohaselt on efektiivsuse projekti üheks kõige olulisemaks teguriks inimeste mõtlemise ja mõtteviisi muutmine, sh väärtust lisavate tegevuste ja kadude äratundmine ning sellest tulenevate meetmete kavandamine. Ei ole

mõtet inimeste eest kõiki asju valmis teha. Sellisel juhul tulebki hakata kõiki asju ette kirjutama.

Teiste kaasamiseks on vaja hea ettevalmistusega inimest, kes suudab meeskonna tähelepanu võita ja nad kaasa mõtlema panna. Sageli kaasatakse selleks professionaalne moderaator (konsultant), kes aitab asjad liikuma saada.

Palun tooge näiteid edukast tootlikkuse efektiivistamisest.

Lähteülesanded, mida efektiivsuse projektidega tahetakse saada on erinevad. Tegelikult mõtlevad inimesed efektiivsuse terminiga sageli erinevaid asju. Kui eelmisel aastal oli peamiseks ülesandeks läbilaskevõime suurendamine ja samade seadmete ja inimeste arvuga toodetavate ühikute arvu suurendamine, siis käesoleval aastal mõeldakse üha enam kulude kokkuhoidmise (ehk tegelikult tõhususnäitajate) peale. Toon mõned näited erinevatest tulemustest.

Masinate seadistamiseks kuluv aeg ja seadistamisega seon-

duv materjalikulu saadi kontrolli alla (erinevused seadistajate vahel vähenesid), samuti alanes seadistamise ajakulu. Tulemuseks on protsesside suurem läbilaskevõime (liinidelt sai rohkem ühikuid), ühtlasi alanesid ka kulud.

Ebavajalike protsessietappide kaotamise abil suudeti kokku hoida nii ajakulu teostamisele (et suurendada tõhusust, millega loodi võimalus pakkuda vajadusel ka väiksemaid hindasid) kui pakkuda klientidele kiiremaid tähtaegasid. Sama tulemuseni on viinud ka erinevate protsesside ühendamine, mis on aidanud alandada materjalid teisaldamisele kuluvate tegevuste hulka.

Üheks levinud kokkuhoiu allikaks on ümbertegemiste vältimine (suudetakse kõrvaldada probleemide põhjused ning esimesel korral õigesti toimida ja seetõttu on kadude ja kulude maht väiksem).

25. septembril toimuval InnoEstonia Tootlikkuse päeval Tallinnas saab kuulda, kuidas suurendada töötajate tootlikkust.

TIINA TŠATŠUA
EBSi õppejõud

Kombed, protokoll ja etikett

Alates käesolevast numbrist ilmub Teatajas teie saadetud küsimuste toel etiketiveerg. Esimeses etiketiveerus selgitame lahti protokoll ja etiketi mõisted.

ETIKETI KULDREEGLID:

Pidage lugu iseendast ja teisest. Külalisi võõrustades olge hoolitsev ja hooliv. Ise külas olles järgige pererahva kombeid ja soove. Igal maal, rahval, kodul ja inimesel on õigus oma tavadele ja etiketireeglitele.

...

Ärge kehtestage reegleid, mis käivad üle jõu. Korraldades edevuse pärast „uhkeid asju”, võite panna piinlikku olukorda nii iseenda kui ka oma külalised. Kui te ei ole kunagi kandnud frakki, siis pange selga tume ülikond. Kui te ei tea, kuidas süüa homaari, siis tellige restoranis pigem midagi kodusemat.

...

Ärge häbenege küsida nõu asjatundjalt. Kõiki maailma asju ei tea isegi kõige targem inimene. Pealegi ütleb eesti vanasõna, et küsija suu pihta ei lööda.

Uarasest lapsepõlvest mäletame kõik ütlust: „Head lapsed nii ei tee!” Selle lausega andsid täiskasvanud hinnangu sobimatule käitumisele. Ühiskonnas tunnustatud käitumisviis, mille omandame lapsepõlves, kannabki koondnimetust kombed. Eri kultuurides on isesugused kombed ja tavad, mis kristlikus maailmas põhinevad piibli kümnel käsul. Hea käitumine ja oma kultuurikeskkonnas kehtivate kommete tundmine ja täitmine, teiste rahvaste kultuuri ja kommete austamine on alus, et mõista protokoll ja etiketi olemust.

Mõiste „etikett” tuleb ladina keelest. *Est hic questio* tähendab tõlkes: siin on küsimus. Kui on küsimus, siis tuleb leida vastus.

Etikett õpetab, kuidas kirjutada kirju, tervitada, rõivastuda, esitleda, olla hea pererahvas külalistele jms. Ühe ja sama teema kohta võivad asjatundjad pakkuda erinevaid soovitusi. Näiteks võib „tume ülikond” vastuvõtukutsel tähendada daami puhul nii lühikest kui ka

pikka kleiti ja samas pükskostüümi. Milline on õige vastus? Kõik vastused on õiged: omal ajal, õiges kohas, kindlas kontekstis. Etikett muutub reegliks siis, kui kutsuja on selle selgelt ja üheselt (nt kutsele) määratlenud. Näiteks: tume ülikond, pikk kleit. Kui kutse võetakse vastu, siis ei loe meenõustaja arvamus, et pükskostüüm sobib ka. Pererahvas on pannud kutsele kirja oma etiketisoovid, mis kuuluvad täitmisele.

Reegleid kehtestades tasub silmas pidada, et need peavad olema inimese teenistuses ja muutma tema elu kergemaks, mitte vastupidi.

Reegleid kehtestades tasub aga pidada silmas, et need peavad olema inimese teenistuses ja muutma tema elu kergemaks, mitte vastupidi. Etikett on oma olemuselt mudel, näidis, eeskuju - kuidas midagi teha.

Mõiste „protokoll” pärineb kreeka keelsest sõnast *protokolon* ja tähendab otsetõlkes „esi-

mest liimi”. Bütsantsi riigi aegadel liimiti esimene leht dokumendi ülaserava ja sellele märgiti sisu ning autor. Sama moodust hakati hiljem kasutama notariaalset tõestust vajavate dokumentide juures, et kinnitada nende algupära ning eristada originaaldokumente võltsingutest. Protokoll tänapäevases tähenduses märgib kokkulepituid põhimõtteid, mis hõlmavad ühiskonnas väljakuunenud käitumis- ja suhtlemisnorme, hierarhiat, ühiskondlikku positsiooni, tseremooniaid jne.

Diplomaatiline protokoll on riikidevahelises suhtlemises väljakuunenud normide ja reeglite kogu, mis käsitleb riikidevahelist kirjavahetust, diplomaatiliste esindajate vahetamise korda, nende ametiteid ja auastmeid, riiklikke tseremooniaid, ametlikke kohtumisi ja vastuvõtte jms. Samuti aegade jooksul väljakuunenud tavad, mida välisriikide esindajad järgivad omavahelises suhtlemises. Nüüdisaegne diplomaatiline protokoll põhineb Viini konventsioonidel „Diplomaati-

listest suhetest" (1961) ja „Konsulaarsuhetest" (1963).

Ameti- ehk äriprotokoll all mõistetakse ärimaailmas üldiselt tunnustatud käitumisharjumusi, tavasid ja kombeid. Selle aluseks on asutuse või ettevõtte filosoofia: visioon, missioon ja põhiväärtused. Etiketireeglid kehtestatakse vastavuses ettevõtte filosoofia, äriplaneerimise ja tegutsemispoliitikaga.

Paljudele meist on etiketi soovitusel iseenesestmõistetavad. Inimesed teavad vaistlikult, kuidas käituda, ega vaja õpetust või konsultatsiooni. Paraku ollakse sageli mures, mida teised arvavad. Siinkohal tuleb silmas pidada, et korrektse käitumise ja heade kommete puudumist tuleb tõesti häbeneda ja nende puuduste likvideerimiseks tuleb kiiresti midagi ette võtta.

Hoopis teine asi on etiketi mittetundmisega. Siinkohal ongi abiks etiketispetsialistid, kelle ülesanne on anda nõu ja abistada. Asjatundlik protokollitöötaja (välissuhete spetsia-

list, kommunikatsioonijuht, sekretär jne) on nagu väga hea etendusejuht teatris. Ta suudab korraldada nii, et etendus toimiks laitmatult, kuid oskab ise jääda nähtamatuks. Hea spetsialist suudab kujundada keskkonna, kus eesmärgini jõuda on mugav ja lihtne: olgu need siis läbirääkimised lepingu sõlmimiseks, pidulik lõunasöök olümpiavõitjate austamiseks, tutvumisvisiit mõnda ettevõttesse vms.

Etiketiasjatundjad keskenduvad tavaliselt ühele kitsale alale, näiteks dokumendihaldus, toitlustus, rõivastus. Spetsialisti valikul tuleks lihtsalt veenduda, et ta on oma ala asjatundja, kes teeb praktilist tööd iga päev. Head asjatundjad on delikaatsed ja nende heatahtlikke ja diskreetselt esitatud nõuandeid tasuks võtta tõsiselt. ☑

Ootan Teie küsimusi e-postiaadressil tiina@goodwin.ee.

Artiklis on kasutatud käsiraamatut Etikett töö ja kodu (autorid Tiina Tšatšua ja Mati Lukas).

Lugupeetud liikmed, kasutage Kaubanduskoja reklaamiteenuseid!

Kaubanduskoja liikme staatus annab muu hulgas ka eelised meie reklaamiteenuste tellimisel. Kaubanduskoja teabekanalite kaudu on lihtne ja soodne ennast ja oma teenuseid/tooteid teistele liikmetele tutvustada ja pakkuda. Võimalused ja hinnad (Eesti kroonides ja sisaldavad käibemaksu) on alljärgnevad:

Hind (kroon)	Liikmele	Mitteliikmele
Reklaami kaasapanek Teatajaga		
1 A4 (210 x 297 mm)	6490	Ei osutata
Brošüür	8850	Ei osutata

Reklaam Teatajas

Värviline

1 lk (210 x 297 mm)	6490	7670
2/3 lk (210 x 193 mm)	5310	6490
1/2 lk (210 x 146 mm)	4130	5310
1/3 lk (210 x 94 mm)	3304	4484

Must-valge

1 lk (210 x 297 mm)	5310	6490
2/3 lk (210 x 193 mm)	4130	5310
1/2 lk (210 x 146 mm)	3304	4484
1/3 lk (210 x 94 mm)	2124	2950

Reklaam Internet

Reklaamtekst e-folehes (kuni 700 tähemärki)	3540	4720
Reklaambanner kodulehel www.koda.ee (468 x 60 pxls), 7 päeva	2360	3540

Lisainfo:

PIRET SALMISTU

Turundusdirektor

Tel: 604 0060

E-post: piret@koda.ee

KADRI LIIMAL

Toimetaja

Tel: 604 0085

E-post: kadri@koda.ee

Kutsume taas osalema Elmia allhankemessil!

11.–14. novembrini Jönköpingis

Novembris toimub Rootsis Jönköpingi linnas iga-aastane allhankemess Elmia Subcontractor (www.elmia.se/subcontractor/), mis on suurim sellelaadne mess Põhja-Euroopas. Mess hõlmab masina-, metalli-, plastmassitööstust, elektroonikat jpm. Eesti ettevõtjad on riikliku ühisstendiga Elmia messil osalenud juba kümme korda.

Messil on esindatud järgmised valdkonnad:

- toormaterjalid ja pooltooted;
- tooted ja komponendid;
- seadmed ja tööriistad;
- tootmismeetodid ja töötlemine;
- teenused ja organisatsioonid.

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda organiseerib 2008. aastal Elmia allhankemessil Eesti ettevõtjate hallis B03:18 ühisstendi, mille suurus on 126 m².

Osavõtumaks eksponeerimisele: pind 2890 kr/m² + 25% VAT (1700 SEK + 25% VAT). Ühe eksponeerimise miinimumpind on 12,6 m². Kataloogitasu on 3400 krooni + 25% VAT (2000 SEK + 25% VAT). Hind ühele eksponeerimisele kokku: 39 814 krooni + 25% VAT (23 420 SEK + 25%).

Pinnarendi ja kataloogi eest esitab Elmia messikeskus igale stendistile 90 päeva enne messi otse arve. Iga firma saab pärast messi tagasi taotleda 25% käibemaksu, mis katab osaliselt ja tagantjärele ettevõtte reisirakende. Koda esitab vastavalt ettevõtte soovidele ja vajadustele reisirakende arve.

EAS tasub näituse järgmiste teenuste eest: kindlustus, elekter, Internet, mööbel, stendi kujundus, ülesehitus, transport, stendistide voldik ning tehniline abi kohapeal.

Kojal on eelkokkulepe sõlmitud ka nii eksponeerimise kui ka stendi kaupade transpordi korraldamiseks. Oma messikauba transportimiseks on kõikidele osalevatele eksponeerimisele kokku arvestatud 5 laadimismeetrit (ldm), põrandapinda kokku 12 m². Ehitaja viib messile ainult stendi ehitamiseks mõeldud kaubad ning stendistide kaubad transporditakse eraldi. Palume kõigil osalejatel sellega arvestada ning nendesse piiridesse mahtuda.

Registreeruda saab kuni 12. augustini.

Lisainfo ja registreerimine:

LIIS LIIVUJA • Tel: 604 0081 • E-post: liis@koda.ee

EST 2008: Ökoturism

Ökoturismi valdkonna kontaktkohtumised

20.–22. novembrini Hiinas Shanghais

Projekti toetab EU – Asia Invest Programm, mille ülesanded on toetada ELi ja Aasia koostööd ning suurendada kahe regiooni kaubavahetust ja investeeringute mahtu. Üritusel saab koguda teavet sihtturgude kohta ning arendada koostööd ökoturismi valdkonnas tegutsevate Aasia ettevõtjatega. Kohtumisgraafikute koostamisel arvestatakse ettevõtja individuaalseid kohtumissoove ning ettevõtja eesmärke. Kohtumised toimuvad messi China International Travel Mart (vt ka: www.citm.com.cn) raames 20. ja 21. novembril. Palume ürituse veebilehel täita firma profiil ning ära märkida kohtumissoovid. Profiil tuleb täita väga täpselt, sest selle alusel korraldatakse teile kontaktkohtumised. Ka ise saab oma kohtumissoovidest teada anda Eesti-poolsele korraldajale. Lisainfo ja registreerimine: www.italasia.it/est2008.

Osalemise eelised:

- Sihtriigi turu-uuring
- Kaks päeva kontaktkohtumisi graafiku alusel
- Infoseminar
- Teie firma profiil avaldatakse tasuta projekti kodulehel ja kataloogis
- Tasuta tõlgiteenused kohtumiste ajal
- Kaks ööd korraldaja valitud hotellis Shanghais
- Tasuta lõuna- ja õhtusöök programmi raames
- Tasuta bussitransfer hotellist messikeskusesse ja tagasi
- Abi reisi planeerimisel ja majutuse broneerimisel

Üritusele on oodatud 30 osalejat Euroopast ning 80 osalejat Aasiast. Projektis võivad osaleda reisirakendajad, teenusepakkujad ja konsultatsioonifirmad, varustuse tarnijad, hotellide ehitajad ning säästvate transpordilahenduste pakkujad, kes on seotud öko- ja säästva turismiga jne.

Üritusele saab registreeruda kuni 22. augustini või kuni kohti jätkub!

Lisainfo ja registreerimine: LIIS LIIVUJA • Tel: 604 0081 • E-post: liis@koda.ee

Äriviisit Valgevenesse

3.-7. november

**Kaubanduskoda korraldab koostöös Ettevõt-
luse Arendamise Siht-
asutusega Eesti firma-
dele 3.-7. novembrini
äriviisiidi Valgevenesse.
Külastame Minskit ja
Mogiljovi.**

Programmis on kontakt-kohtumised ning äriseminar mõlemas nimetatud linna kaubanduskojas. Samuti külastame Eesti konsulaarosakonda, toimuvad ekskursioonid ettevõtetesse või näituse külastus. Tutvume ka Valgevene vabaõhmuuseumi ning sealse rahvusrestoraniga. Toimuvad linnaekskursioonid ja ühised lõunasöögid. Tallinnast Minskisse sõidame lennukiga.

Individuaalsete kontaktkohtumiste korraldamiseks tuleb täita ankeet, mille saab Kaubanduskoja teenuste osakonnast. Jälgige Koja veebilehte, millel avaldame peagi täpsema info.

Loodame aktiivset osavõttu!

Lisainfo:
VIIVE RAID
Teenuste osakonna projektijuht
Tel: 604 0080
E-post: viive@koda.ee

MESSID BERLIINIS

- 29. august – 3. september
IFA-Internationale
Funkausstellung
Rahvusvaheline olmeelektroonika
ja raadiotehnika mess
- 17.–19. september
PostPrint
Rahvusvaheline trükitööstuse mess
- 23.–26. september
Inno Trans
Rahvusvaheline rööbastranspordi ja
liiklustehnika mess
- 15.–17. oktoober
Belektro
Elektrotehnika, elektroonika ja val-
gustehnika mess

Kontakt:
ANNELI PIIRAT
Tel: 627 6955
berlin.ee@ahk-balt.org

MESSID HANNOVERIS

- 9.–11. oktoober
Biotechnica
Rahvusvaheline biotehnoloogia
erialamess
- 21.–25. oktoober
EuroBlech
Rahvusvaheline plekitöötlemise
maailmames

Kontakt:
KARIN ALLIKSAAR
Tel: 627 6944
hannover.ee@ahk-balt.org

MESSID STUTTARTIS

- 9.–13. september
AMB
Rahvusvaheline metallitöötlusmess

- 9.–13. september
CAT.PRO
Tootearendusmess (andme- ja
protsessijuhtimise tehnoloogia)
- 15.–18. oktoober
Interbad
Rahvusvaheline erialamess (ujulad,
ujulatehnika, saunad, füsioteraapia)

Kontakt:
ELO SAARI
Tel: 627 6946
stuttgart.ee@ahk-balt.org

MESSID HAMBURGIS

- 9.–13. september
HUSUM WindEnergy
Rahvusvaheline tuuleenergia mess
- 23.–26. september
International trade fair ham-
burg SMM – shipbuilding, ma-
chinery & marine technology
- 24.–25. september
Rahvusvaheline konverents
MS&D Maritime Security and
Defense International
(mereteede ja sadamate turvamise
ning kaitse)
- 22.–23. oktoober
H2 Expo
Rahvusvaheline erialamess vesiniku
kasutamisest energiaallikana
- 25. oktoober –2. november
Hanseboot
Rahvusvaheline paadinäitus

Kontakt:
ELO SAARI
Tel: 627 6946
hamburg.ee@ahk-balt.org

MESSID MÜNCHENIS

- 5.–7. oktoober
Golf Europe
Rahvusvaheline golfispordi
erialamess
- 6.–8. oktoober
Expo Real
Tööstuskinnisvara ja
investeeringute erialamess
- 14.–16. oktoober
Materialica
Rahvusvaheline uuenduslike
materjalide, meetodite ja
kasutusviiside erialamess
- 21.–24. oktoober
Systems
Rahvusvaheline informatsiooni-
tehnika, telekommunikatsiooni ja
uute meediate erialamess

Kontakt:
KAIJA KUHA
Tel: 627 6942
muenchen.ee@ahk-balt.org

Saksa-Balti Kaubanduskoda
Eestis, Lätis, Leedus
Suurtüki 4b, 10133 Tallinn
Tel: 627 6940 • Faks: 627 6950
E-post: info@ahk-balt.org
www.ahk-balt.org

RIIGIHANKETEATED

Inglismaa

- Hange sisetelevisiooni kaamerate ostmiseks. Tähtaeg osalemistaotluste esitamiseks 05.09.2008. **Kood 2034**
- Hange kardinade, kardina- või voodidrapeeringute ja tekstiilruloode ostmiseks. Tähtaeg osalemistaotluste esitamiseks 29.08.2009. **Kood 2035**
- Hange autoparklate korraldamise seadmete ostmiseks. Tähtaeg osalemistaotluste esitamiseks 29.08.2008. **Kood 2036**
- Ostetakse videokonverentside seadmeid. Tähtaeg osalemistaotluste esitamiseks 02.09.2008. **Kood 2037**
- Veeanumate tarne. Tähtaeg osalemistaotluste esitamiseks 29.08.2008. **Kood 2038**
- Hange meditsiiniliste pumpade ostmiseks. Tähtaeg osalemistaotluste esitamiseks 01.09.2008. **Kood 2039**
- Ostetakse kardinaid. Tähtaeg pakkumiste esitamiseks 11.09.2008. **Kood 2040**
- Ostetakse elektrooniliste skeemide osi, integraallülitusi ja mikromoduleid. Tähtaeg pakkumiste esitamiseks 12.09.2008. **Kood 2041**
- Hange liikluskorraldusseadmete ostmiseks. Tähtaeg pakkumiste esitamiseks on 10.09.2008. **Kood 2042**

Prantsusmaa

- Hange jäätmepõletusahjude ostmiseks. Pakkumiste esitamise tähtaeg 13.10.2008. **Kood 2043**
- Ostetakse joogivett. Tähtaeg osalemistaotluste esitamiseks 05.09.2008. **Kood 2044**

- Ostetakse diiselmootoriga sõidukeid. Tähtaeg pakkumiste esitamiseks 16.09.2008. **Kood 2045**
- Hange lennuväljade, stardija maandumisradade ja maanööverpindade ehitustöö teostamiseks. Tähtaeg osalemistaotluste esitamiseks 18.08.2008. **Kood 2046**
- Ostetakse kütte- ja kliimaseadmeid. Pakkumiste esitamise tähtaeg 09.09.2008. **Kood 2047**

Soome

- Hange kaasaskantvate tulekustutite ostmiseks. Tähtaeg osalemistaotluste esitamiseks 04.09.2008. **Kood 2048**
- Hange naatriumbikarbonaadi ostmiseks. Tähtaeg osalemistaotluste esitamiseks on 05.09.2008. **Kood 2049**
- Ostetakse võrgu komponente. Tähtaeg osalemistaotluste esitamiseks 08.09.2008. **Kood 2050**
- Hange maagaasi ostmiseks. Tähtaeg pakkumiste esitamiseks 30.10.2008. **Kood 2051**
- Hange kiirusekaameraseadmete ostmiseks. Tähtaeg pakkumiste esitamiseks on 13.09.2008. **Kood 2052**
- Ostetakse veevärgiseadmeid. Tähtaeg pakkumiste esitamiseks 19.08.2008. **Kood 2053**

Täpsem info:
LEA AASAMAA
Tel: 604 0090
E-post: lea@koda.ee

KOOSTÖÖPAKKUMISED

- Keraamiliste katuseplaatide tootja lisraelist otsib edasimüüjaid. **Kood 12050**
- Usbekistani Kaubandus-Tööstuskoda müüb kaks tekstiiltehast. **Kood 12051**
- Ukraina läbipääsusüsteemide tootja otsib edasimüüjat. **Kood 12052**
- Türgi roostevaba terasest valamute tootja otsib edasimüüjat. **Kood 12053**
- Hispaania puuviljade ekspordifirma otsib koostööpartnereid. **Kood 12054**
- Poola personaliotsingu firma otsib koostööpartnereid. **Kood 12055**
- Poola rattarummude tootja otsib edasimüüjat. **Kood 12056**
- Euroopa suurim sisustuskaupade edasimüüja otsib tarnijat (*oak kitchen door cabinets, wooden shelving and metal shelving*). **Kood 12057**
- Suurbritannia värskete ja külmutatud pagaritoodete valmistaja otsib edasimüüjat. **Kood 12058**
- Müüakse õlitootmistehas Ukrainas. **Kood 12059**
- Bulgaaria vedrutootja otsib koostööpartnereid ning allhankeid. **Kood 12060**
- Müüakse piimafarm Bulgaarias. **Kood 12061**

Täpsem info:
JULIA MALEU
Tel: 604 0082
E-post: julia@koda.ee

Toeta Vabadussõja vöidusamba rajamist!

Oma annetuse saad teha Vabaduse Monumendi Sihtasutuse arveldusarvetele:
221037774285 Hansapank
10220074488017 SEB

Iga annetaja nimi lisatakse toetajate nimekirja, mis asetatakse monumendi ehitamisel nurgakivisse. Annetajate nimekiri avaldatakse ka veebilehel www.vabadusemonument.ee. Iga annetaja saab mälestuseks Vabadusristi kujutisega rinnamärgi.

Oma annetusega saad osaks ajaloost!

ÕNNITLEME AUGUSTIKUU JUUBILARE!

50	HALLIK AS liige alates 2003	WIHURI AS liige alates 1998
TONDI ELEKTROONIKA AS liige alates 2001	HARET AS liige alates 1992	
20	IMB PUIDUTOODETE AS liige alates 1998	10
ESTRAVEL AS liige alates 1990	LINTER-TRANSPORT AS liige alates 1997	BRAGI OÜ liige alates 2005
15	LUKUVANA OÜ liige alates 2002	DANV-PI OÜ liige alates 2000
AGOMETAL OÜ liige alates 1999	LUPREE AS liige alates 1997	DOMINA MANAGEMENT AS liige alates 2001
ARGE EUROPE AS liige alates 1996	MEVEDA OÜ liige alates 2001	ETS NORD AS liige alates 2000
ARU GRUPP AS liige alates 1994	NAPAL AS liige alates 1997	HLB EXPERTUS AUDIT OÜ liige alates 2004
AUTEL-BÜROO OÜ liige alates 1996	ONNINEN AS liige alates 1995	INSENERIBÜROO KPME OÜ liige alates 1999
BARRUS AS liige alates 1995	PANKADE KAARDIKESKUSE AS liige alates 2005	KARMIS-IISAKU OÜ liige alates 2000
CLYDE BERGEMANN EESTI AS liige alates 1998	PISTRIK I-V OÜ liige alates 1996	PG EHITUS OÜ liige alates 2001
EBC EHITUS AS liige alates 2007	REAALSÜSTEEMID AS liige alates 1998	PROFLINE AS liige alates 1999
EESTI GOLFIKESKUS AS liige alates 2002	SAARE PAAT AS liige alates 2000	SHISHI AS liige alates 2001
ESKARO AS liige alates 1997	SAKU TEHNO AS liige alates 1996	TAFRIX OÜ liige alates 2007
GALI TUR OÜ liige alates 1996	TEMIIR AS liige alates 2004	TESTONA OÜ liige alates 2007
	VGT AS liige alates 2000	VIRU KEEMIA GRUPP AS liige alates 2001

www.koda.ee

Kaubanduskoda koostöös Raadio Kukuuga kutsuvad kuulama saadet

MAJANDUSRUM

Hooaja esimene saade kolmapäeval, 3. septembril kell 11.00-12.00

KUKU

Kuku raadio ja Kaubanduskoja koostöös valmiv saade „Majandusruum” toob kuulajani majanduse aktuaalsed teemad.

Saade on eetris kolmapäeviti kell 11.00–12.00, õhtul kell 20.00–21.00 ja kolmapäeva ööl vastu neljapäeva kell 03.00–04.00. Saatejuht on Vallo Toomet.

Saateid on tagantjärele võimalik kuulata ka KUKU raadio arhiivist <http://www.u-pop.ee/kuku/arhiiv2>.

Toimunud saadete kohta vaata lisaks Kaubanduskoja kodulehelt <http://www.koda.ee/?id=6957>.

„Kuidas olla oma töös

loov ja innovaatiline?“

Koolitussari „Ettevõtluse eduks“

Eesti Kaubandus-Tööstuskoja eestvedamisel koostöös Eesti Panga, Arengufondi, Eesti Konjunktuuriinstituudi, Tartu Ülikooli Ettevõtluskeskusega ja SA Innove, algab üldhariduskoolide ja kutseõppeasutuste majandusõpetajatele suunatud koolitussari „Ettevõtluse eduks“.

Koolituspäeva esimeses pooles uurime viimaseid arenguid majanduses. Esinevad asjatundjad Eesti Arengufondist, Eesti Pangast, Eesti Konjunktuuriinstituudist. Koolituspäeva teine pool on praktilisema suunitlusega - „Kuidas olla oma töös loov ja innovaatiline?“ - erinevate projektide raames valminud õppematerjale, uusi õppemeetodeid jne. tutvustavad Tartu Ülikooli Ettevõtluskeskus ja SA Innove.

Koolitussarja toetab
Majandus- ja
Kommunikatsiooniministeerium

KOOLITUSPÄEVAD TOIMUVAD:

21. augustil kell 10.00 – 17.00

Tallinnas Kaubanduskojas, Toom-Kooli 17;

28. augustil kell 10.00 – 17.00

Tallinnas Kaubanduskojas, Toom-Kooli 17;

24. septembril kell 10.00 – 17.00

Võru Kutsehariduskeskuses, Väimelas;

25. septembril kell 10.00 – 17.00

Tartu Kutsehariduskeskuses, Kopli 1;

1. oktoobril kell 10.00 – 17.00

Ida-Virumaa Kutsehariduskeskuses,
Kutse 13, Jõhvis;

2. oktoobril kell 10.00 – 17.00

Lääne-Viru Rakenduskõrgkoolis, Mödrikul;

29. oktoobril kell 10.00 – 17.00

Olustvere Teenindus- ja Maamajandus-
koolis, Olustvere lossis;

30. oktoobril kell 10.00 – 17.00

Järvamaa Kutsehariduskeskuses
Säreveres;

19. novembril kell 10.00 – 17.00

Haapsalu Kutsehariduskeskuses,
Ehitajate tee 3 Uuemõisas;

20. novembril kell 10.00 – 17.00

Pärnu Kutsehariduskeskuses, Pargi 1.

KOOLITUSPÄEVA OSALUSTASU:

150.- krooni (+18%)

sisaldab koolituspäeva toitlustamist.

REGISTREERIMINE:

www.koda.ee või

e-post: tiia@koda.ee

LISAINFO:

Tiia Randma

Tel 60 400 65

E-post: tiia@koda.ee

ZOO

TALLINNA LOOMAAED

Kogu perega loomaaeda!

Tallinna loomaaed asutati 25. augustil 1939. Alates 1983. aastast asume ligikaudu 89 ha suurusel maalal looduslikult kaunis ja liigirikas Veskimetsa parkmetsas, mis lausa kutsub jalutama ja linnulaulu kuulama.

Põhjamaade põnevaim kollektsioon

Tallinna loomaaias on pea 6000 isendit 520 loomaliigist Austraaliast Alaskani. Üks suuremaid ja omapärasemaid maailmas on kaljukitsede ja mägilammaste kollektsioon. On Elevantimaja, Troopikamaja ja Kullimägi. Suurepärased elutingimused on loodud veelindudele. Sise-Aasia ekspositsioon tutvustab stepi ja poolkõrbe suuri rohusööjaid. Tallinna loomaaed osaleb hääbuva Euroopa naaritsa loodusliku asurkonna taastamisel. Suviti töötab lasteloomaaed, kus saab loomi oma käega katsuda ja lähemalt tundma õppida.

Küllap tead, et loodusest on kadunud või kadumas hulk huvitavaid loomaliike. Loomaaed teevad ohustatud liikide päästmiseks järjest tõsisemaid pingutusi ning vajavad seejuures ka Sinu mõistvat suhtumist ja toetust.

Tallinna loomaaed on ellu kutsunud **Tallinna Loomaia Sõprade Seltsi**, kuhu oodatakse looduse- ja loomasõpru, kes on nõus toetama loomaaeda ja otsima mõttekaaslast oma lähikonnas. On võimalus hakata vaderiks valitud loomale, toetades loomaaeda summaga, mis katab looma toiduraha.

Lisateave: www.loomaaed.ee

F-Secure infoturbe teenus on väikestele ning keskmise suurusega ettevõtetele mõeldud infoturbe lahendus, mis kaitseb ettevõtete IT süsteeme internetis levivate ohtude eest. Lahenduse abil kaitstakse süle- ja lauaarvuteid ning failiservereid. Ettevõtte infoturbesüsteemi informatsioon on koondatud lihtsalt kasutatavasse kesk-haldusportaali.

F-Secure infoturbe teenuse kasud:

- Te ei pea endale kesk-halduse serverit muretsema ja kesk-haldust installerima. Kõik on jälgitav ühes, läbi interneti hallatavas, halduskeskkonnas. Kesk-haldus asub F-Secure serverites.
- Selleks, et arvutit hallata, ei pea enam arvuti juures olema. Reegel või muudatus jõustub kui arvuti ühendub Interneti. Haldaja saab kasutajat aidata mistahes maailma punktis, kus on Internetiühendus.
- Te saate ülevaate kogu ettevõttes toimuvast - keda on rünnatud, kus on viirus kinni peetud, kes ja millal on uuendused kätte saanud jne.
- Programmi parandused ja kriitilised uuendused paigaldatakse automaatselt. Te ei pea selleks midagi muud tegema kui internetiühendust omama.
- Teil on täpne ülevaade olemas, mitu litsentsi on ettevõttes kasutusel, kelle arvutisse need on paigaldatud ja millal neid on vaja uuendada.
- Süsteemi on lihtne häälestada, sest saab valida juba ettehäälestatud profiilide vahel, mida saab kasutada kõikidel arvutitel. Samuti on võimalik luua endale sobivaid profile ja reegleid. Reeglid on olemas ka sülearvutite jaoks, kes külastavad erinevaid vörke või kasutavad WiFi ühendust.
- Tootesse on sisseintegreeritud spämmitõrje.
- F-Secure tugikeskus pakub tehnilist tuge telefoni ning e-posti teel teenuse seadistamisega seotud intsidentide puhul.
- Kasutaja saab valida 27 erineva keele vahel, s.h. eesti, vene, inglise, soome jt. Abi saamiseks on olemas eestikeelne online spikker (help).

Teenuse tellimine:

Teenuse tellimiseks palume ühendust võtta F-Secure tugikeskusega või pöörduda F-Secure partnerite poole.

F-Secure tugikeskus

BCS Infra AS

tel:6998187

f-secure@bcs.ee

www.f-secure.ee

Toetatud platvormid:

Süle- ja lauaarvutid: Microsoft Windows Vista (32-bit)/XP 2000

Failiserverid: Microsoft Windows 2000/2003 Server (32-bit)

Veebidemo: <https://psb1.sp.f-secure.com/spe/session/login.action>

Emalik Hoolitsus
Sinu arvutile
24/7

